

عبدالکریم لاهیجی

وکیل دادگستری - مشاور حقوق

رفوع شبهه اداره ثبت و علائم در
اجرای قانون و تصمیمات قضائی

در شماره ۱۲۴ مجله قانون وکلای دادگستری یکی از موارد اجمال و ابهام قانون ثبت علائم و اختراعات و آئین نامه اجرائی آن توضیح گردید و موضوع این مقال مشکلی است که با وجود صراحت قانون متصدیان و عاملان اجرای آن بلحاظ استنباط نادرست بوجود آورده اند.

بموجب ماده ۷ قانون ثبت علائم و اختراعات مصوب تیرماه ۱۳۱۰ «متصدی شعبه مزبور در ماده قانون (اداره ثبت علائم) باید تا ۱۵ روز از تاریخ وصول اظهارنامه (ثبت علامت) و ضمائم آن تکلیف قبول یا رد آنرا معین نماید. در صورتیکه تقاضای ثبت رد شود علل رد باید صریحاً ذکر گردد. تقاضاکننده میتواند از تصمیم رد تا ده روز از تاریخ ابلاغ آن بر رئیس محکمه اول ابتدائی تهران شکایت کند. حکم محکمه قابل استیناف و تمیز خواهد بود.»

و بصراحت ماده ۸ قانون مزبور «در صورتیکه تقاضای ثبت از طرف متصدی شعبه فوق الذکر قبول گردد یا بعد از رد تقاضا حکم قطعی دائر به قبول آن صادر شود اداره ثبت اسناد تهران مکلف است تا ۱۵ روز از تاریخ تقدیم سواد تصمیم یا حکم قطعی علامت را به ثبت رسانیده تصدیق رسمی ثبت را به تقاضاکننده بدهد.»

و ماده ۷ آئین نامه اصلاحی اجرای قانون ثبت علائم تجارتي و اختراعات مصوب سال ۱۳۳۷ مقرر نموده که «برای هر علامتی که تقاضای ثبت آن بر طبق ماده ۵ (آئین نامه) مورد قبول قرار گیرد شعبه ثبت شرکتها و علائم تجارتي يك آگهی در روزنامه رسمی منتشر خواهد نمود. آگهی مزبور شامل نام و نشانی صاحب علامت و خصوصیات آن و کالاهائی که علامت در مورد آنها بکار میرود خواهد بود.»

بنابراین چنانچه اظهارنامه ثبت علامت مورد قبول اداره ثبت علائم قرار گیرد با نشر آگهی در روزنامه رسمی موجبات ثبت آن فراهم خواهد آمد اما در صورتیکه اداره ثبت علائم بااستناد اینکه علامت متقاضی ثبت یا مشابه آن قبلاً به نام دیگری به ثبت رسیده است (ماده ۹ قانون ثبت علائم) از ثبت علامت خودداری نماید متقاضی ثبت میتواند ظرف ده روز از تاریخ ابلاغ تصمیم مرجع ثبت مبادرت باقامه دعوی در دادگاه شهرستان تهران نموده و الزام وی را به ثبت علامت خویش تقاضا کند و با تصریح قانونگذار حکم صادر از دادگاه شهرستان قابل استیناف و تمیز است.

پس از صدور حکم قطعی از مراجع قضائی (باتوجه به تبصره ذیل ماده ۲۲ قانون ثبت اسناد و املاک) مبنی بر الزام اداره ثبت علائم بثبت علامت مردود اداره مزبور مکلف است ظرف ۱۵ روز از تاریخ وصول حکم علامت را بنام متقاضی به ثبت رسانده و تصدیق ثبت را بمشارالیه تسلیم نماید.

باوجود تصریح قانونگذار رویه اداره ثبت علائم اینستکه پس از وصول حکم دادگاه اظهارنامه ثبت علامت را در حکم اظهارنامه پذیرفته شده تلقی مینماید و برطبق ماده ۷ آئین نامه مبادرت به نشر آگهی در روزنامه رسمی میکند تا اشخاص ذینفع بتوانند به تقاضای ثبت علامت اعتراض کنند (ماده ۱۶ قانون ثبت علائم و ۹ آئین نامه) و همین رویه غیر اصولی و خلاف قانون باعث شده است که احکام متناقض از مراجع قضائی حتی شعب دیوانعالی کشور صادر شود که از نظر روشن شدن مطلب ناگزیر از تفصیل بیشتر است.

فرضاً شخصی از اداره ثبت علائم تقاضا میکند که علامت «گلزار» را بنام وی ثبت نماید. اداره ثبت بااستناد اینکه علامت «گلنار» قبلاً بنام دیگری به ثبت رسیده و دو علامت شبیه هم هستند از ثبت علامت «گلزار» خودداری مینماید. متقاضی ثبت طرفیت اداره ثبت علائم اقامه دعوی میکند و دادگاه شهرستان علامت «گلزار» را با علامت «گلنار» شبیه تشخیص نمیدهد و حکم بر الزام اداره ثبت به ثبت علامت «گلزار» بنام متقاضی صادر مینماید و حکم متعاقباً در دادگاه استیناف و دیوانعالی کشور تأیید میشود و اداره ثبت علائم که ملزم به اجرای تصمیم مراجع قضائی شده با اجرای مجدد اظهارنامه مردود مبادرت به نشر آگهی در روزنامه رسمی میکند و مالک علامت ثبت شده «گلنار» بااستناد اینکه علامت «گلزار» باعلامت وی مشابهد دارد به تقاضای ثبت علامت «گلزار» اعتراض مینماید و متعاقباً با اقامه دعوی در دادگاه شهرستان تهران ابطال اظهارنامه علامت مزبور را خواستار میشود (ماده ۱۷ قانون ثبت علائم و ماده ۵۶ آئین نامه) و بدین ترتیب موضوع مجدداً مورد رسیدگی قضائی قرار میگیرد. هر چند رویه براینستکه کلیه دعاوی مالکیت صنعتی به شعبه اول دادگاه شهرستان تهران ارجاع میشود (که این رویه نیز خالی از اشکال نیست) و صدور احکام متناقض در قضیه واحد از دادگاه واحد بعید بنظر میرسد ولی در مرحله پژوهشی و دیوانعالی کشور چنین روالی موجود نیست و فرضاً که دادگاه شهرستان

در مقام تبعیت از حکم قبلی خود بر عدم تشابه دو علامت. ورد دعوی معترض اظهار نظر کند ولی محکمه استیناف و دیوانعالی کشور از این قید هم فارغ هستند و کرارا دیده شده که شعبه دیگر دادگاه استان و دیوانکشور نظری مخالف تصمیم قبلی ابراز کرده‌اند و بدین ترتیب در موضوع واحد دو حکم متناقض صادر شده است. در چنین شرایطی حکم قطعی مراجع قضائی نه فقط واحد اعتبار اماره امر مختوم نیست زیرا که بسبب تعدد اصحاب دعوی نمیتواند مورد استناد متقاضی ثبت علامت قرار گیرد (با توجه بمفهوم مخالف بند ۳ ماده ۱۹۷ قانون آئین دادرسی مدنی) بلکه بلحاظ هم عرض بودن مراجع رسیدگی جنبه ارشادی هم ندارد.

رویه اداره ثبت علائم بجهت ذیل مخالف قانون و غیر قابل توجیه است:

۱- قانونگذار در ماده ۸ قانون ثبت علائم و اختراعات اداره ثبت را مکلف کرده که ظرف ۱۵ روز از تاریخ تقدیم رونوشت حکم قطعی علامت را بنام متقاضی به ثبت رسانیده و تصدیق ثبت را صادر نماید و با وجود نص صریح قانون محلی برای اجتهاد نیست.

۲- حکم مذکور در ماده ۷ آئین نامه اجرائی قانون ثبت علائم منصرف به اظهار نامه ایست که مورد قبول قرار گیرد و در مورد اظهار نامه مردود نیازی به انتشار آگهی نیست و ثبت علامت الزام قانونی و اجرای مفاد حکم دادگاه است.

۳- کمیسیون مشورتی قوانین ثبت در تاریخ ۱۳۳۳/۳/۳ بشرح ذیل اظهار عقیده کرده است:

«در موردیکه تقاضای ثبت علامت مسبوق برد بوده و ذینفع بطرفیت اداره ثبت از تصمیم رد شکایت و در دادگاه اقامه دعوی کرده و بموجب حکم قطعی صادر از طرف دادگاه اداره ثبت مکلف به قبول تقاضای ثبت علامت گردیده بصراحت ماده مزبور اداره ثبت باید ظرف ۱۵ روز از تاریخ تقدیم رونوشت حکم قطعی اقدام به ثبت علامت مورد حکم کرده و گواهی لازم صادر کند و پس از ثبت علامت طبق ماده ۱۳ قانون ثبت علائم و اختراعات مصوب سال ۱۳۱۰ اقدام به انتشار آگهی کرده تا در صورتیکه از طرف اشخاص اعتراضی باشد بتوانند در مقام اعتراض و درخواست ابطال آن برآیند بنابراین ماده ۷ آئین نامه اصلاحی قانون ثبت علائم و اختراعات مصوب سال ۱۳۳۷ راجع به انتشار آگهی که تکلیف کار بموجب قانون صریحاً معلوم گردیده قابل اجرا نمیباشد.»

۴- توجیه اداره ثبت علائم اینستکه قانونگذار با پیش بینی آگهی قبل از ثبت علامت حمایت از حقوق اشخاص ذینفع را منظور نظر داشته تا بتوانند از طریق اعتراض و اقامه دعوی احقاق حق نمایند و حکمت وضع حکم مزبور در هر دو مورد موجود است و ترجیح اظهار نامه مردود به اظهار نامه ایکه بدو مورد قبول قرار گیرد بلا مرجح است که این استدلال بجهت ذیل صحیح نیست:

اولاً - ترجیح بلا مرجح نیست و مرجح حکم قطعی مراجع قضائی است.

ثانیاً - با صراحت و وجود نص مراجعه به مفاد و روح قانون بلامورد است

